

Κωνσταντίνου Καβαρνού

Ἅγιος Μᾶρκος Ἐφέσου

*Saint Mark of Ephesus,
By Constantine Cavarnos*

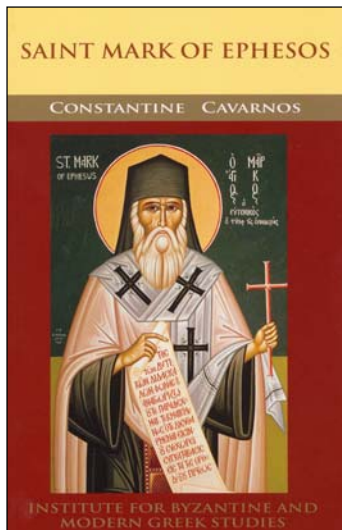
ΠΡΟΣ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους 2008, ἐκυκλοφόρησε ἕνα ἀκόμη ἐνδιαφέρον βιβλίο στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα τοῦ εὐφήμου γνωστοῦ παραδοσιακοῦ καὶ πολυγλωσσώτατου Καθηγητοῦ κ. Κωνσταντίνου Καβαρνού στὴν Ἀμερική, μὲ τίτλο «Ἅγιος Μᾶρκος Ἐφέσου».

Ὁ σεβαστὸς Καθηγητὴς συνεπλήρωσε ἡμῖς καὶ πλέον αἰῶνα συγγραφικῆς δραστηριότητος καὶ ἡ συνεισφορά του στὴν εὐρύτερα παρουσίασι καὶ ἐκτίμησι τοῦ θησαυροῦ τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, Παραδόσεως καὶ Ζωῆς στὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως στὴν ἀλλοδαπὴ εἶναι μεγίστη.

Τὸ νέο καλαίσθητο βιβλίο του, 82 σελίδων, τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ ἔκδοσι τοῦ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἰδρυθέντος Ἰνστιτούτου *Βυζαντινῶν καὶ Νεοελληνικῶν Σπουδῶν* τοῦ Μπέλμοντ τῆς Μασσαχουσέτης τῶν Η.Π.Α., ἀποδλέπει στὴν εὐσύνοπτη, ἀλλὰ πάντως περιεκτικὴ, παρουσίασι τοῦ μεγάλου Θεολόγου Πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ, Μητροπολίτου Ἐφέσου. Ὡς βασικὴ πηγὴ του χρησιμοποιεῖ τὸ γνωστὸ ἔργο τοῦ περιφήμου Διδασκάλου τοῦ Γένους, πραγματικοῦ Γίγαντος τῆς Παιδείας καὶ ὄντως Κλέους τῆς Ἐκκλησίας Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου († 1813) «Ὁ Ἀντίπαπας», τὸ ὁποῖο ἐξεδόθη τὸ πρῶτον στὴν Λειψία τὸ 1785 καὶ ἐπανεξεδόθη μόλις τὸ 1981 στὴν Θεσσαλονικὴ ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις τῆς Ὁρθοδόξου Κυψέλης. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Πάριος ἀποκαλεῖ πράγματι τὸν Ἅγιο Μᾶρκο ὡς τὸν κατ' ἐξοχὴν Ἀντίπαπα καὶ ὡς «θαῦμα τῶν αἰώνων».

Τὸ κείμενο τοῦ κ. Καβαρνού περὶ τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐνεφανίσθη ἀρχικῶς τὸ 1972 στὴν ἐφημερίδα «Ὁρθόδοξος Τύπος». Στὴν παροῦσα ἔκδοσι, δημοσιεύεται τὸ πρωτότυπο ἑλληνικὸ αὐτοῦ καὶ ὠραία ἀγγλικὴ μετάφρασις, τὴν ὁποίαν ἐξεπόνησε ὁ Ὄσιολογ. Ἱερομόναχος π. Πατάπιος, Ἀδελφὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ Ἐтна Καλιφορνιας.

Σὲ αὐτὸ ἀναφέρονται τὰ βασικὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ Ἁγίου, ἡ καταγωγὴ, οἱ σπουδές, ἡ μοναχικὴ ἀφίερωσις, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀνάδειξις καὶ ἡ συμμετοχὴ στὴν Σύνοδο Φερράρας-Φλωρεντίας (1348-1349), κατὰ

τὴν ὁποῖαν ὁ Ἅγιος Μᾶρκος ἀγωνίσθηκε ὑπὲρ τοῦ Πατρῴου φρονήματος, ἀφοῦ καθεῖλε τὰ ὑψώματα τοῦ σκότους, ἦτοι τῆς πλάνης καὶ αἰρέσεως τῶν Λατίνων.

Ἡ ἐνωτικὴ αὐτὴ Σύνοδος δίκαια χαρακτηρίζεται ὡς Ψευδοσύνοδος, ἐφ' ὅσον οὐσιαστικὰ ἀπέβλεπε στὴν ταπεινωτικὴ ὑποταγὴ τῶν Ὁρθοδόξων στὶς αἰρετικὲς ἀξιώσεις τοῦ Πάπα, προκειμένου ἢ ψυχορραγοῦσα ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν Ὁθωμανῶν Κωνσταντινούπολις νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν βοήθεια τῶν δυτικῶν δυνάμεων.

Ὁ Ἅγιος Μᾶρκος δὲν ἦταν ἓνας δεδηλωμένος καὶ φανατικὸς πολέμιος τῆς Δύσεως. Ὁραματιζέτο καὶ ἐπρότεινε ἓναν γνήσιο διάλογο πρὸς συμφωνίαν εἰς ὅ,τι ἐπιστεύετο στὴν ἀδιαίρετη Ἐκκλησία πρὸ τοῦ Σχίσματος τοῦ ΙΑ΄ αἰ., μὲ κριτήριον τὴν κοινὴν Συνοδικὴ καὶ Πατερικὴ Παράδοσι αὐτῆς τῆς περιόδου, καὶ ὄχι κάποια μορφὴ ἑνὸς ἀπαραδέκτου Παπικοῦ Πρωτείου ἐφ' ὅλης τῆς Ἐκκλησίας.

Γιὰ τὸν λόγο τοῦτο, ὁ Ἅγιος ἠγήθη τῆς προσπαθείας γιὰ μία προσεκτικὴ ἔκθεσι τῆς Ὁρθοδόξου διδασκαλίας ἐπὶ τῶν ἐπιμάχων θεμάτων περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ τοῦ λεγομένου ἀπὸ τοὺς Δυτικούς Καθαρηγίου Πυρός, χωρὶς παρὰ ταῦτα νὰ τοῦ δοθῇ ἢ εὐκαιρία νὰ θίξῃ ἐπαρκῶς καὶ τὰ ἄλλα διαιρετικὰ θέματα, διότι οἱ Παπικοὶ τὰ ἀπέφυγαν.

Καὶ ὅταν τελικὰ ἡ πίεσις ἀπὸ ὅλες τὶς πλευρὲς ἀνάγκασε τοὺς Ὁρθοδόξους νὰ ὑποκύψουν σὲ μία ἐσπευσμένη ἔνωσι οὐνιτικοῦ τύπου, ὁ Ἅγιος Μᾶρκος ἀντιτάχθηκε σθεναρῶς, μὴ δεχόμενος τὴν ὁποιαδήποτε συγκατάβασι εἰς τὰ τῆς ἀμώμου Πίστεως.

Ἡ μὴ ὑπογραφή τοῦ «ὄρου» τῆς Ψευδοσυνόδου ὑπὸ τοῦ Ἁγίου, ἀνάγκασε ὡς γνωστὸν τὸν ὑπερφίαλο Πάπα Εὐγένιο νὰ ἀναφωνήσῃ τὸ ἱστορικὸν ἐκεῖνο: «*Ἐποιήσαμεν λοιπὸν οὐδέν!*»

Ὁ Ἅγιος ἀγνόησε τὶς κάθε εἴδους ἀπειλές, καὶ ὅταν ἐπέστρεψε στὴν Ἀνατολὴ ἠγήθη κατὰ πλεον τοῦ ἀνθροπικοῦ ἀγῶνος, ἀναφωνῶν τὸ «*Στῶμεν καλῶς!*»

Πολὺ ὀρθὰ συμπεραίνει ὁ Καθηγητὴς Καβαρνὸς ὅτι

«ὄντως Μέγας μεταξὺ τῶν ἁγίων Πατέρων εἶναι ὁ Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός καὶ προσθήκη σπουδαιοτάτη εἰς τὴν χορείαν τῶν ὁμολογητῶν, κλέος καὶ καύχημα τῆς μᾶς καὶ μόνης ἀληθινῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ὁρθοδοξίας» (σελ. 38).

Δικαίως ὁ Μαθητὴς τοῦ Ἁγίου Ἰερὸς Γεννάδιος Σχολάριος, πρῶτος Πατριάρχης μετὰ τὴν Ἄλωσι, συγκατέλεξε διὰ Συνοδικῆς Πράξεως τὸν Διδάσκαλό του στὴν χορεία τῶν Ἁγίων τὸ 1456 καὶ ὥρισε νὰ ἐορτάζεται ἡ μνήμη του τὴν 19ῃ Ἰανουαρίου.

Στὸ βιβλίον τοῦ κ. Καβαρνῶ, μετὰ τὸ Ἀπολυτίκιον, τὸ Κοντάκιον καὶ τὸ Μεγαλυνάριον τοῦ Ἁγίου στὰ ἑλληνικὰ καὶ ἀγγλικά, καὶ τὴν ἱερὰ Εἰκόνα

τοῦ Ἁγίου, προτάσσεται ἐκτενὴς *Πρόλογος* τοῦ Σεβασμ. Ἀρχιεπισκόπου Ἐτνα κ. Χρυσοστόμου, Ἐξάρχου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μας στὴν Ἀμερική.

Ὁ Σεβασμιώτατος, μὲ τὴν ἐμβριθεῖα καὶ τὴν ἀκαδημαϊκότητα ποὺ τὸν χαρακτηρίζει, ἀναφέρεται ἐπιγραμματικὰ στὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου καὶ παρατηρεῖ ὡποσδήποτε βάσιμα, ὅτι ἡ ἀπόρριψις τῆς Ψευδοσυνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ ἡ ἀντιμετώπισις ὑπ' αὐτοῦ τῶν προκλήσεων στὶς σχέσεις Ἐνωτικῶν καὶ Ἀνθενωτικῶν τῆς ἐποχῆς του, ἡ ὁποία ἔχει πολλὲς ὁμοιότητες μὲ τὴν σύγχρονη κατάστασι διαιρέσεως τῶν Ὁρθοδόξων σὲ Οἰκουμενιστὰς καὶ Ἀντι-οικουμενιστὰς, ὤθησε τὸν Καθηγητὴ Καβαρνὸ στὴν παροῦσα ἔκδοσι, ὡς ἰδιαίτερα ἐπίκαιρη καὶ ὀδηγητική.

Ὁ Ἅγιος Μᾶρκος, παρατηρεῖ ὀρθὰ ὁ Σεβασμιώτατος, ἀπέρριψε τὴν ἔνωσι διότι αὐτὴ δὲν ἐβασίζετο στὶς ὀρθὲς μεθοδολογικὲς προϋποθέσεις, οἱ ὁποῖες ἐξ ἀρχῆς ἐτέθησαν γιὰ τὴν συμμετοχὴ του στὴν Σύνοδο, δηλαδὴ στὰ ἱστορικὰ δεδομένα τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας καὶ στὴν αὐθεντία τῶν Ἁγίων Πατέρων. Γιὰ νὰ κατονηθῆ ἡ ἀντίθεσις τοῦ Ἁγίου, πρέπει νὰ μελετηθῆ ἐντὸς τῶν ὀρθῶν ἱστορικῶν καὶ πνευματικῶν τῆς πλαισίων. Μετὰ τὴν Δ΄ Σταυροφορία καὶ τὴν κατάληψι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Παπικούς, ἡ ἰδέα τῆς ἐνώσεως στὴν Ἀνατολὴ δὲν ἔχαιρε ἐκτιμήσεως. Ὁ Ἅγιος, ἂν καὶ ἀπροκατάληπτος, ἦταν γνήσιος φορεὺς τῆς Ἡουχαστικῆς Παραδόσεως τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ ὁποία εὐρίσκετο σὲ διαμετρικὴ ἀντίθεσι μὲ τὰ σχολαστικὰ καὶ ἰδρυματικὰ θεμέλια τῆς Χριστιανικῆς τάξεως τῆς Δύσεως καὶ μάλιστα τοῦ Παπικοῦ Πρωτείου.

Ἡ ἀπόρριψις λοιπὸν τῆς Ψευδενώσεως ἦταν ὄντως μία *ἠρωϊκὴ προᾶξις Πίστεως* συνελθὺς πρὸς τὶς ἀρχὲς τοῦ Ἡουχασμοῦ. Ἡ στάσις τοῦ Ἁγίου Μάρκου φανερώνει ὅτι δὲν ὑπάρχει *μεσότης* μεταξὺ Ἀληθείας καὶ ψεύδους, ἀποτελεῖ δὲ ὑπόδειγμα ἀκολουθήσεως τῆς Βασιλικῆς Ὁδοῦ πιστότητος στὴν Ἀλήθεια ἐν Ἀγάπῃ. Ἡ στάσις αὐτὴ διατηρεῖ μία θαυμαστὴ ἰσορροπία μεταξὺ ἐμμονῆς στὴν Πίστι καὶ Ποιμαντικῆς διακρίσεως καὶ εὐρύτητος γιὰ ἐπικοινωνία μὲ τοὺς κερχωρισμένους ἀδελφούς, ὄχι γιὰ μία ὑποκριτικὴ ἢ θεδιασμένη σχέσι, ἀλλὰ γιὰ μία εἰλικρινῆ ἀναζήτησι ἐνότητος ἐν Ἀληθείᾳ.

Ὁ Ἅγιος Μᾶρκος, καταλήγει ὁ Σεβασμ. Ἐτνα, ἀποτελεῖ γιὰ μᾶς τοὺς Ἀντι-οικουμενιστὰς τῆς σήμερον ἕναν Φάρο στὸν ἀγῶνα ὑπὲρ διακρατήσεως τῆς Πίστεως καὶ μεταδόσεως τοῦ θησαυροῦ τῆς στοὺς ἄλλους, μᾶς φωταγωγεῖ δὲ μὲ τὴν εὐγένεια τοῦ πνεύματός του στὴν διατήρησι ἀνοθεύτου τῆς Ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ κάθε ψεῦδος.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Καβαρνὸ περιλαμβάνει ἐπίσης ἕνα σύντομο Κεφάλαιο σχετικὰ μὲ τὰ Ἔργα τοῦ Ἁγίου Μάρκου, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι μόνον ἀντι-λατινικά, ἀλλὰ καὶ Θεολογικά, Ἠθικο-Φιλοσοφικά, Ὑμνογραφικά, Ἐπιστολογραφία κλπ.

Πάντως, μία έπαρκή εικόνα τῆς ἀνεκδότου κυρίως μεγίστης συγγραφικῆς παραγωγῆς τοῦ Ἁγίου δίδεται στὸ ἐξαιρετικὸ ἔργο τοῦ Ἱερομονάχου Εἰρηναίου Μπούλοβιτς, *Τὸ Μυστήριον τῆς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι Διακρίσεως τῆς Θείας Οὐσίας καὶ Ἐνεργείας κατὰ τὸν Ἅγιον Μάρκον Ἐφέσου τὸν Εὐγενικόν*, τῆς Σειρᾶς Ἀνάλεκτα Βλατάδων, 39, ἔκδοσις τοῦ Πατερικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν, Θεσσαλονίκη 1983, σελίδες 542, περὶ τοῦ ὁποίου δὲν ὑπάρχει, παραδόξως, ἀναφορὰ στὸ βιβλίον τοῦ κ. Καβαρνοῦ.

Ἐπίσης, σὲ ἓνα ἄλλο σύντομο Κεφάλαιο παρουσιάζεται ὁ Ἅγιος Μάρκος ὡς Φιλόσοφος, καὶ σὲ ἕτερο, ἐν συνεχείᾳ, ὡς Ὑμνογράφος. Ἐὰς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ ἀναφέρουμε συμπληρωματικά, ὅτι στὴν ἐξαντλητικὴ μελέτῃ τῆς Ἐβελίνας Μίνεβα, *Τὸ Ὑμνογραφικὸ Ἔργο τοῦ Μάρκου Εὐγενικοῦ*, ἐκδόσεις Κανάκη, Ἀθήνα 2004, σελίδες 696, γιὰ πρώτη φορὰ ἐκδίδονται κριτικὰ καὶ σχολιάζονται ὅλα τὰ σωζόμενα ὑμνογραφικὰ ἔργα τοῦ Ἁγίου.

Ἀκολουθεῖ παράθεσι Βιβλιογραφίας τοῦ συγγραφέως κ. Καβαρνοῦ περὶ τοῦ Ἁγίου Μάρκου καὶ σὲ Παράρτημα δημοσιεύεται Βιβλιοπαρουσίασις τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ συγγραφέως Καθηγητοῦ κ. Ἰωάννου Καβαρνοῦ γιὰ τὸ γνωστὸ ἔργο τοῦ κ. Νικολάου Βασιλειάδη, *Ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικὸς καὶ ἡ Ἐνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν*, ἐκδόσεων «Ὁ Σωτὴρ», Ἀθήνα 1983, σελίδες 288.

Τέλος δέ, παρατίθενται Κατάλογοι Ὀνομάτων καὶ Θεμάτων.

Γίνεται κατανοητό, ὅτι τὸ μικρὸ αὐτὸ ἔργο εἶναι ὄντως πολὺ σημαντικὸ καὶ ἀναγκαῖο, διότι ἡ μορφή τοῦ Ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ εἶναι ιδιαίτερα ἐπίκαιρη στὶς ἡμέρες μας τῆς συγκρητιστικῆς οἰκουμενιστικῆς ἀποστασίας. Τὸ πάντοτε ζωντανὸ μήνυμα τοῦ Ἁγίου προσκαλεῖ σὲ μία πρόσληψι τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ δημιουργικοῦ ὁράματός του. Ἡ Ὁμολογία τῆς Πίστεως δὲν εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς Εὐαγγελικῆς βιοτῆς, διότι σχετίζεται ἄμεσα μὲ τὴν πιδὺ ὑψηλὴ κλῆσι καὶ κλῆσι τοῦ κάθε ἀνθρώπου, δηλαδὴ μὲ τὴν Θεοκοινωνία. Αὐτὴ, ὅταν ἀληθινὰ ὑπάρχει, ἐπιφέρει ταυτόχρονα μία πραγματικὴ καὶ ἀδιάσθη Κοινωνία Ἀγάπης ἐν Ἀληθείᾳ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, δηλαδὴ Ἐκκλησία, ὡς πλαίσιο καὶ χῶρο Ἀποκαλύψεως, Καθάρσεως, Δόξης καὶ Σωτηρίας.

Ἔτσι, ἡ ἐμμονὴ καὶ ἡ ὑπεράσπισις τῆς Ὁρθοδοξίας ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοια, εἶναι ἡ πλέον ἐλπιδοφόρα καὶ εὐεργετικὴ πρᾶξις στὸν κόσμον.

Εἶθε ὁ Ἅγιος Μάρκος νὰ μᾶς βοηθῆ καὶ νὰ μᾶς ἐμπνέη πρὸς τοῦτο!

† ὁ Γ.Κλ.

Στοιχεῖα Ἐκδόσεως:

Institute for Byzantine and Modern Greek Studies
115 Gilbert Road, Belmont,
Massachusetts, 02478-2200, U.S.A.